

Eiropas
Komisija

Materiāli, kas nonāk saskarē ar pārtiku

*Veselība un
pārtikas drošība*

Materiāli, kas nonāk saskarē ar pārtiku

Ievads

Pārtika pirms patērēšanas tās ražošanas, apstrādes, uzglabāšanas, sagatavošanas un pasniegšanas laikā nonāk saskarē ar daudziem materiāliem un izstrādājumiem. Šādus materiālus un izstrādājumus dēvē par **materiāliem, kas nonāk saskarē ar pārtiku (MSP)**. Tie ir, piemēram, konteineri pārtikas pārvadāšanai, pārtikas apstrādes iekārtas, iepakojuma materiāli, virtuves un galda piederumi. Šiem materiāliem jābūt pietiekami inertiem, lai to sastāvdaļas

negatīvi neietekmētu patērētāju veselību un pārtikas kvalitāti. Lai nodrošinātu MSP drošību un veicinātu brīvu preču kustību, Eiropas Savienībā (ES) ir spēkā vairākas tiesiskās prasības un uzraudzības pasākumi.

Papildinformācija par MSP, tostarp saites uz visiem attiecīgajiem tiesību aktiem, ir atrodamā Eiropas Komisijas tīmekļa vietnē http://ec.europa.eu/food/food/chemicalsafety/foodcontact/index_en.htm.

Tiesību akti

ES likumi paredz saistošos noteikumus, kas uzņēmējiem jāievēro. Noteikumi var būt vispārīgi, t. i., attiekties uz visiem MSP, vai būt piemērojami tikai konkrētiem materiāliem. Ja nav īpašu ES noteikumu, ES likumus var papildināt dalībvalstu tiesību akti.

Vispārīgie tiesību akti

[Regula \(EK\) Nr. 1935/2004](#) paredz saskaņotu tiesisko ES regulējumu. Tā paredz vispārīgos drošības un inertuma principus visiem MSP.

Regulā (EK) Nr. 1935/2004 paredzētie principi prasa, lai materiāli:

- neizdalītu to sastāvdaļas pārtikā tādā līmenī, kas ir kaitīgs cilvēka veselībai;
- nepieņemamā veidā nemainītu pārtikas sastāvu, garšu un aromātu.

Turklāt regulējums paredz:

- īpašus noteikumus aktīvajiem un viedajiem materiāliem (tie pēc sava sastāva nav inerti);

- pilnvaras ieviest papildu ES pasākumus konkrētiem materiāliem (piem., plastmasai);
- MSP ražošanā izmantoto vielu drošības novērtējumu procedūru, iesaistot [Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi](#);
- noteikumus par marķēšanu, ietverot norādi lietošanai (piem., kā kafijas automātu, vīna pudeli vai zupas karoti) vai attēlojot simbolu ;
- atbilstības dokumentāciju un izsekojamību.

Labas ražošanas prakse

Regula (EK) Nr. 2023/2006 nodrošina pastāvīgu atbilstību MSP ražošanas prasībām:

- izmantojot telpas, kas piemērotas šim mērķim, un informējot personālu par svarīgiem ražošanas posmiem;
- dokumentējot kvalitātes nodrošināšanas un kvalitātes kontroles sistēmas, kas tiek izmantotas telpās;
- izvēloties ražošanas procesam piemērotus izejmateriālus ar mērķi nodrošināt gala izstrādājumu drošību un inertumu.

Labas ražošanas noteikumi attiecas uz visiem procesa posmiem, lai gan uz izejmateriālu ražošanu attiecas citi tiesību akti.

ES tiesību akti attiecībā uz konkrētiem materiāliem un vielām

Papildus vispārīgajiem tiesību aktiem uz konkrētiem MSP — keramikas materiāliem, reģenerētu celulozes plēvi, plastmasu (tostarp atkārtoti pārstrādātu plastmasu), kā arī aktīvajiem un viedajiem materiāliem — attiecas konkrēti ES pasākumi. Ir arī īpaši noteikumi konkrētām izejvielām, ko izmanto MSP ražošanā.

Vispusīgākais pasākums ir ES regula par plastmasas materiāliem un izstrādājumiem, [Regula \(ES\) Nr. 10/2011](#). Tā iezīmē noteikumus par plastmasas MSP sastāvu, tostarp Savienības sarakstu ar vielām, ko atļauts izmantot plastmasas MSP ražošanā. Tajā katrai vielai ir piešķirts konkrēts numurs.

Informācijas aprīte

MSP ražotājiem jānodrošina arī pienācīga informācija par drošu to produktu lietošanu.

Šai informācijai jābūt vērstai uz piegādes ķēdes pakārtotajiem lietotājiem, lai nodrošinātu pienācīgu starpmateriālu izmantoša-

nu un norādes patērētājiem, lai nepieciešamības gadījumā informētu viņus par drošu un atbilstīgu izstrādājumu lietošanu.

Informācija piegādes ķēdē lielākoties tiek nodrošināta ar atbilstības deklarācijas palī-

Regula Nr. 10/2011 paredz noteikumus plastmasas materiālu atbilstības noteikšanai un šo vielu lietošanas specifikācijas un ierobežojumus. Ierobežojumi ietver migrācijas robežvērtības, kas nosaka maksimālo vielu daudzumu, kas drīkst migrēt uz pārtiku. Kopējā vielu migrācija no plastmasas uz pārtiku nedrīkst pārsniegt 60 mg uz kilogramu pārtikas.

Centieni pēc iespējas labāk izmantot resursus nozīmē, ka atkārtota pārstrāde ražošanā kļūst aizvien izplatītāka. Tādējādi [Regula \(EK\) Nr. 282/2008](#) paredz noteikumus attiecībā uz atkārtoti pārstrādātu plastmasu, ņemot vērā, ka iespējama tās piesārņošana ar nezināmām vielām.

Aktīvie un viedie materiāli pagarina uzglabāšanas laiku, saglabājot vai uzlabojot iepakotas pārtikas stāvokli, izdalot vai absorbējot vielas, kas uzsūcas

pārtikā / apkārtējā vidē vai izdalās no tās. Tā rezultātā uz tām neattiecas vispārīgie inertuma noteikumi, kas paredzēti Regulā (EK) Nr. 1935/2004. Īpašie noteikumi [Regulā \(EK\) Nr. 450/2009](#) piemērojami, lai panāktu to konkrēto mērķi, piem.:

- vielu, tādu kā šķidrums un skābekļa, absorbciju no pārtikas iepakojuma iekšienes;
- vielu, tādu kā konservantu, izdalīšanos pārtikā;
- norādītu pārtikas derīguma termiņa beigšanos, izdalot krāsas maiņu veicinošas vielas atkarībā no uzglabāšanas laika un temperatūras.

Savienības saraksts ar vielām, ko atļauts izmantot aktīvo un viedo materiālu ražošanā, vēl tiks izveidots.

dzīvu. Marķēšana ir galvenais mazumtirgotāju un patērētāju informēšanas veids.

Mazumtirgotājiem un patērētājiem jānodrošina, lai viņi ievērotu pareizos lietošanas

norādījumus, lai novērstu pārtikas piesārņošanu ar materiāla izdalītajām vielām. Šī piesārņošana var nebūt acīmredzama, un materiāla lietošana neparedzētiem mērķiem var būt nedroša.

Valstu tiesību akti attiecībā uz konkrētiem materiāliem

Ja nav īpašu ES tiesību aktu, dalībvalstis var ieviest savus pasākumus. Piemēram, nav īpašu ES pasākumu attiecībā uz papīru un dēļiem, metālu, stiklu vai tipogrāfijas krāsu. Dažām dalībvalstīm tādējādi ir savi noteikumi. [Pārskats](#) ir atrodams Eiropas Komisijas tīmekļa vietnē.

Saskaņošana un turpmākie tiesību akti

Eiropas Komisija pašlaik analizē industrijas piegādes ķēdi, kas iesaistīta MSP ražošanā un tirgvedībā. Tā arī ievāc informāciju par valstu pasākumiem attiecībā uz materiāliem, attiecībā uz kuriem nav īpašu ES tiesību aktu.

Šīs analīzes pamatā Eiropas Komisija novērtēs pašreizējās situācijas efektivitāti, tostarp ieguvumus, administratīvo slogu un izmaksas uzņēmumiem. Tiks ņemtas vērā arī potenciālās regulējuma nekonsekvences un šķēršļi brīvai šo materiālu un izstrādājumu kustībai ES tirgū. Rezultātā sagatavotais ziņojums nodrošinās pamatu, lai apsvērtu ES nākotnes rīcības, kas jāveic nepieciešamības gadījumā attiecībā uz MSP.

leviešana

Dalībvalstīm ir pienākums nodrošināt atbilstību MSP tiesību aktiem. To kompetentās iestādes pārbauda MSP ražotāju dokumentus, apmeklē to telpas un iegūst paraugus šajās telpās vai tirgū, lai veiktu laboratorijas pārbaudes. Dalībvalstu līmenī valstu references laboratorijas palīdz veikt šo uzdevumu, un Eiropas Savienības references laboratorijas attiecībā uz materiāliem, kas nonāk saskarē ar pārtiku, sniedz tehnisko palīdzību valstu references laboratorijām.

Papildinformācija
par MSP

Publikāciju birojs

Eiropas Savienības Publikāciju birojs,
Luksemburga, 2015

© Eiropas Savienība, 2015
Pavairošana ir atļauta ar nosacījumu,
ka ietver norādi uz informācijas avotu.

Printed in Luxembourg

Print

ISBN 978-92-79-51858-4

doi:10.2875/070306

EW-04-15-665-LV-C

PDF

ISBN 978-92-79-51869-0

doi:10.2875/14611

EW-04-15-665-LV-N